

Edita Svobodová

22. 10. 1917 – 8. 11. 2010

Edita se narodila v Praze, rok před vznikem Československé republiky. Oba její rodiče byli klasičtí filologové. Otec Willi Hüttl působil na filozofické fakultě pražské německé univerzity. Z jeho díla jsou nejznámější monografie *Die Verfassungsgeschichte von Syrakus* (1929) a *Antoninus Pius* (I 1936, II 1933). Matka Jarmila Hüttlová vyučovala na pražských českých gymnáziích a proslula zejména jako úspěšná autorka oblíbených dívčích románů, v nichž vystupují emancipované studentky.

V roce 1928 začala Edita studovat na žižkovském klasickém gymnáziu v Dvořákově (dnešní Kubelíkově) ulici, kde shodou okolností právě ukončil maturitou svá studia Ladislav Varcl. Na gymnáziu působil za první republiky mnoho vynikajících pedagogů, což mohu dosvědčit, protože jsem se sám v roce 1934 stal studentem tohoto ústavu.

Po maturitě zahájila Edita studium klasické filologie na Filozofické fakultě UK, které mohla dokončit teprve po roce 1945, kdy byly znovu otevřeny české vysoké školy uzavřené v roce 1939 německými okupanty. Působila pak jako středoškolská profesorka na gymnáziu a krátce po založení Československé akademie věd vstoupila do Kabinetu pro studia řecká, římská a latinská (nynějšího Kabinetu pro klasická studia).

Ve své vědecké a odborné činnosti projevovala vynikající erudici v klasických jazycích a mimořádnou akribii. Značnou pozornost věnovala Plútarchovi, jehož rozsáhlé dílo se těšilo velkému zájmu humanistů. V roce 1955 publikovala studii o českém překladu Plútarchova spisu *Praktika parangelmata* (*Praecepta gerendae rei publicae; Moralia* 798-825), který pořídil Jan Kocín z Kocínétu (1543-1640), a prokázala, že tento přítel a spolupracovník Daniela Adama z Veleslavína nepřekládal z řeckého originálu, nýbrž z Xylanderova latinského překladu *Moralii* vydaného v roce 1570.¹

Později se Edita k tomuto tématu vrátila ve stati o překladech Plútarcha do evropských národních jazyků od počátku 15. do počátku 17. století.² Svou

¹ *K nejstaršímu českému překladu Plutarcha*, LF 78, 1955, 247-254.

² *Nejstarší překlady Plutarcha ve světové i české literatuře*, ZJKF 5, 1963, 96-102.

vynikající znalost Plútarchova díla pak prokázala překladem životopisů Thésea a Romula, Solóna a Publicoly, Themistoklea a Camilla pro soubornou edici Životopisů uspořádanou Josefem Čěškou.³

V roce 1962 přispěla analytickou studií do sborníku připraveného k osmdesátým narozeninám profesora brněnské univerzity Františka Novotného.⁴ O tři roky později napsala pro širší čtenářskou veřejnost informativní stať o českých překladech antických autorů, které vyšly v letech 1945-1965.⁵

V té době již začaly přípravy velké mezinárodní konference o vztahu mezi antikou a dneškem, která se konala v dubnu roku 1966 v Brně. Na jejím zdárném průběhu měla velkou zásluhu skupina pracovníků KŘŘL v čele s Editou Svobodovou. Díky příznivějšímu politickému klimatu bylo možno pozvat řadu předních odborníků ze zemí západní Evropy, z USA a z Izraele. Konference nazvané *Antiquitas Graeco-Romana ac tempora nostra* se zúčastnilo kolem 450 badatelů z 19 států. Měla velkou publicitu a značný ohlas u nás i v zahraničí. Edita Svobodová se k této události po čtyřech letech vrátila a uveřejnila rozsáhlou stať shrnující referáty o průběhu konference a jejím významu v českém a slovenském tisku i v našich a zahraničních odborných časopisech.⁶

V šedesátých letech publikovala Edita řadu recenzí a zpráv v odborných časopisech, zejména v *Listech filologických* a v *ZJKF*. Zvláště zajímavé byly její zprávy v rubrice *Ze světa*. Referovala o nových časopisech, o konferencích i o pěstování klasických jazyků v jednotlivých zemích. Například ve čtvrtém ročníku *ZJKF* z roku 1962 najdeme zprávy z Itálie, Maďarska, Německa, Rakouska, Řecka, SSSR, Sýrie a Švédska.

Ve spolupráci se svým synem Janem sbírala údaje o antických motivech ve výtvarných památkách baroka a rokoka v pražských palácích a v některých dalších budovách. Připravila obsáhlou stať dokumentovanou obrazovým materiálem.⁷

³ PLUTARCHOS, *Životopisy starých Řeků a Římanů I*, Praha 1967 (17-71, 131-180, 181-237).

⁴ *Noch einmal zu der Inschrift „Siliqua frequens foveas mea membra lavacro“*, Charisteria Francisco Novotný octogenario oblata, Praha 1962, 209-212.

⁵ *Antická literatura v českých překladech za uplynulé dvacetiletí*, Čtenář 17, 1965, 405-410.

⁶ „*Antika a dnešek*“ z *odstupu čtyř let*, *ZJKF* 12, 1970, 79-96.

⁷ *Antika a Praha (II)*, *ZJKF* 7, 1965, 25-44.

Od druhé poloviny šedesátých let se v KŘŘL scházeli klasičtí filologové, archeologové a historici starověku na přípravě rozsáhlé encyklopedické příručky. Hlavním organizátorem této činnosti, zejména výběru, rozsahu a vzájemné koordinace jednotlivých hesel, byla Edita Svobodová. Toto kolektivní dílo bylo úspěšně dokončeno v roce 1973 a pro značný zájem čtenářů následovalo záhy druhé vydání.⁸

V roce 1970 uveřejnila Edita stať o antické veterinární terminologii⁹ a ve spolupráci s Radislavem Hoškem a Evou Kuřákovou odborně redigovala překlad Sofokleových tragédií o Oidipovi a o Antigoně, který připravili Jiří Gruša a Karel Kraus pro inscenaci v Divadle za branou.

V roce 1972 shromáždila podklady a vypracovala návrhy k mapám antického světa, které vydalo nakladatelství Academia,¹⁰ v roce 1977 vyšel její překlad Galénova spisu o dietě vedoucí k hubnutí¹¹ a v roce 1983 připravila ve spolupráci s Janem Bažantem ilustrace k překladu knihy Roberta Gravesa o řecké mytologii.¹² Po celou dobu svého působení v KŘŘL se aktivně podílela na činnosti Jednoty klasických filologů, na přípravě průběžné bibliografie, což je dnes v našem oboru velkým desideratem, a na vydávání *ZJKF*.

Všichni, kdo přicházeli s Editou Svobodovou do styku, oceňovali její nevšední obětavost, skromnost, pracovitost a její neutuchající zájem o rozvoj klasických studií. Ti, kdo ji osobně poznali, na ni dnes s vděčností vzpomínají.

Pavel Oliva (Praha)

⁸ *Encyklopedie antiky*, Praha 1973, 1974².

⁹ *Drobnosti z antické veterinární terminologie*, LF 93, 1970, 181-185.

¹⁰ *Mapy antického světa*. Podle ideových návrhů a podkladů Edity Svobodové zpracoval a nakreslil Karel Mokříš. Rejstřík zeměpisných názvů sestavila Edita Svobodová, Praha 1972.

¹¹ GALÉNOS, *O dietě způsobující hubnutí*, Čtení o antice 1977, 155-166.

¹² Robert GRAVES, *Řecké mýty* 1,2. Přeložil Jiří HANUŠ, doslov napsal Radislav HOŠEK, ilustrační doprovod vybrali Jan BAŽANT a Edita SVOBODOVÁ, Praha 1983. 2. vydání vyšlo v Plzni v roce 1996.